

**КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Кафедра історії України

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри історії України

доц. Чорний О. В.

31 серпня 2017 р.

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 015 Професійна освіта

(Технологія виробів легкої промисловості)

Предметна спеціалізація: 015.17 Професійна освіта

(Технологія виробів легкої промисловості)

Підготовка: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

(шифр за ОПП 2017 ОК. 2)

фізико-математичний факультет

денна форма навчання

2017 / 2018 навчальний рік

Робоча програма з історії та культури України для студентів усіх факультетів та напрямів підготовки (крім факультету історії та права)
“31” серпня 2017 року –14 с.

Розробники:

Чорний О. В.	– доцент кафедри історії України, кандидат історичних наук;
Вівсяна І. А.	– доцент кафедри історії України, кандидат історичних наук;
Грінченко В. Г.	– доцент кафедри історії України, кандидат історичних наук;
Козир І. А.	– доцент кафедри історії України, кандидат історичних наук;
Проскурова С. В.	– доцент кафедри історії України, кандидат історичних наук;
Токар Н. М.	– доцент кафедри історії України, кандидат історичних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії України

Протокол № 1 від “31” серпня 2017 року

Завідувач кафедри
історії України

Чорний О. В.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Історія та культура України”

Обсяг дисципліни	Галузь знань, спеціальності, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Загальна кількість годин – 90. Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 014 середня освіта (предметна спеціальність) Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Нормативна
		Рік підготовки
		1-й
		Семестр
		1-й або 2-й
		Лекції
		20 год.
		Практичні, семінарські
		16 год.
		Консультації
		12 год.
		Самостійна робота
		42 год.
		Вид контролю: екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “Історія та культура України”

Опис навчальної дисципліни

Державотворчі процеси та розвиток культури в Україні мають тисячолітні традиції. Проте, нині український народ перебуває в умовах безкомпромісної боротьби за існування як нації, яка зробила свій цивілізаційний вибір. Його реалізація залежить від усвідомлення кожного з нас належності до великої європейської спільноти та ідентифікації українцями себе як окремої самодостатньої нації. Нині це залишається складним завданням, яке Україні не вдалося реалізувати за останні майже три десятиліття державної незалежності, а тому воно є одним з основних пріоритетів для збереження України як держави. Успіх його виконання – виховання і підготовка еліти українського народу, зокрема, майбутньої педагогічної еліти. Таким чином, підготовка висококваліфікованих учителів та водночас патріотів України, є нагальною потребою сучасної вищої школи.

Мета навчальної дисципліни “Історія та культура України”:

- поглибити знання з історії та культури України;
- показати самобутність українського народу, його історії та культури;
- сформувати у студентів бачення історії України та сприйняття її культури, як невід’ємної складової світового історичного процесу та світової культурної спадщини;
- виховувати патріотизм, відповідальність за майбутнє Батьківщини;
- спонукати майбутніх фахівців до активної наполегливої праці щодо розбудови і зміцнення держави Україна.

Завдання навчальної дисципліни

- проаналізувати етнічні й державотворчі процеси на території України, визначити умови формування та розвитку вітчизняної культури, як самобутньої культури українців
- формувати уявлення про вітчизняну історію і культуру, як частину всесвітнього історичного та культурного процесу;
- допомогти студентам зрозуміти сучасність на основі аналізу минулого;
- сформувати навички наукової роботи з історико-культурними першоджерелами, різною науковою та навчальною літературою;
- сприяти формуванню шанобливого ставлення до вітчизняної історії та культури у поєднання з толерантним сприйняттям історії та культури народів, що проживають в Україні;

- на прикладі знакових історичних постатей (діячів мистецтва, літератури, науки, політики та інших напрямків) боротися з комплексом національної меншовартості, “малоросійства”;
- у ході вивчення курсу формувати у студентів громадянську позицію, здобувати навички і вміння, соціально-гуманітарні компетенції необхідні для практичної діяльності вчителя.

Закінчивши вивчення курсу студенти повинні **знати**:

- сучасні методи історичного пізнання;
- історичний термінологічно-понятійний апарат;
- історію державотворчого шляху сучасної держави Україна;
- знакові для України і світу пам’ятки культури;
- знакові дати та події в історії та культурі України;
- знакові персоналії в історії та культурі України.

У результаті вивчення курсу студенти повинні **вміти**:

- самостійно поглиблювати знання в рамках дисципліни шляхом пошуку й опрацювання нової інформації з використанням сучасних засобів технічної інформації;
- систематизувати й аналізувати джерельний матеріал курсу;
- узагальнювати фактичний матеріал, набутий у ході лекцій та під час самостійного опрацювання літератури до курсу;
- робити самостійні науково-обґрунтовані висновки з вивченої теми;
- користуватися картографічними та іншими допоміжними матеріалами;
- використовувати практичні навички, готувати доповіді, проводити наукові дискусії з актуальних питань історії та культури України.

Компетентності:

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

ЗК.1 Повага до національних та міжкультурних цінностей.

ЗК.2 Здатність до формування власної світоглядної позиції у загальнонаукових термінах.

ЗК.3 Здатність до аналізу суспільно-політичних відносин та формування адекватної моделі соціальної поведінки.

ЗК.4 Здатність до зберігання, поширювання та збагачування культурного потенціалу України.

Програмні результати навчання:

ПРН.1 Здійснювати аналіз суспільно-політичних відносин, національних і міжкультурних цінностей, формувати адекватну модель соціальної поведінки, демонструвати власну світоглядну позицію.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Історія та культура України”

Тема 1. Вступ. Україна – європейська держава.

Предмет, мета та завдання курсу “Історія та культура України”. Держава Україна: державна символіка, адміністративно-територіальний устрій, конституційний лад, геополітичне становище. Діяльність України на міжнародній арені. Сучасна періодизація історії України.

Тема 2. Витоки України. Етнічна історія України.

Походження назви “Україна”. Перша згадка назви “Україна” в історичних джерелах. Автохтонні процеси та міграції у давній історії України. Проблема прабатьківщини слов’ян в науці. Українська нація: витоки й становлення. Формування території та етнічного складу населення України. Українські етнічні межі. Етнічні та одвічні українські землі. Етнічні українські землі та сучасна держава Україна. Етнокультурні регіони України: походження та формування територій. Історико-географічні райони на території сусідніх держав, де компактно проживають українці. Українська діаспора та її зв’язки з Україною.

Тема 3. Русь та руська державна спадщина в історії України.

Загальна характеристика державотворчих процесів на території України за доби раннього Середньовіччя. Становлення державності у східних слов’ян. Держава Русь та її розвиток у IX – XI століттях. Державний устрій Русі. Русь на міжнародній арені. Динаміка державницьких процесів на руських землях (XI – середина XIV ст.), центри державотворення. Причини занепаду Русі, руська державна спадщина в історії України. Українські землі в складі Золотої Орди. Включення українських земель до складу Великого князівства Литовського, Речі Посполитої та інших держав. Еволюція державно-політичного устрою Русі-України у середині XIV – XVI ст.

Тема 4. Козацька доба в історії української державності.

Поява на українських землях козацтва та перетворення його в окремий стан. Запорізька Січ – центр козацької Вольниці. Формування козацької державницької моделі на Запорізькій Січі наприкінці XVI – протягом першої половини XVII століття. Визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького та становлення української козацької держави у середині XVII століття. Трагедія Руїни в історії України та української державності. Гетьманщина на міжнародній арені, вплив українського фактору на геополітичні процеси в Європі в середині XVII – на початку XVIII століття. Українське питання в системі міжнародних відносин держав – ключових гравців у Східній Європі. Значення державотворчих процесів XVII – XVIII століття у вітчизняній історії.

Тема 5. Відродження української державності: від ідеї до втілення (XIX століття – 1917 – 1920 рр.).

Формування національної ідеї та державницькі проекти української еліти у XIX столітті. Політизація суспільних рухів на території України на початку XX століття. Лютнева революція в Російській імперії та розгортання Української національної революції (березень – жовтень 1917 рр.). Проголошення УНР, її кордони та адміністративно-територіальний устрій наприкінці 1917 – у квітні 1918 року. Боротьба за українську державність (1918 – 1920 рр.). Кордони Української Держави гетьмана П. П. Скоропадського та її адміністративно-територіальний устрій у травні – листопаді 1918 року. УНР періоду Директорії. Уроки Української національної революції 1917 – 1920 рр.

Тема 6. Україна в умовах радянського тоталітарного режиму. Становлення сучасної української держави.

Утворення УСРР. Формування СРСР як тоталітарної моделі держави. Статус України: формальний та фактичний. УСРР в складі СРСР, політичне становище, кордони та адміністративно-територіальний устрій республіки у 1922 – 1934 рр. Утворення УРСР, еволюція її кордонів та адміністративно-територіального устрою у 1934 – 1991 роках. Проголошення незалежності України: передумови, юридичне оформлення, розбудова державних інституцій. Сучасні виклики на шляху утвердження української держави. Окупація Автономної Республіки Крим Російською Федерацією у 2014 році. Війна України за незалежність у 2014 – 2017 рр. Роль українського питання в геополітичних процесах сучасного світу.

Тема 7. Періодизація та ключові тенденції розвитку культури України.

Культурний розвиток на території України від найдавніших часів до раннього Середньовіччя. Етапи формування культури давнього населення України. Тенденції розвитку культури давніх слов'ян.

Культура України в епоху зрілого і пізнього Середньовіччя (кінець IX–XV століття). Київська Русь та її культурних традиції у дохристиянський та християнський час. Основні осередки духовної культури в Україні за доби Західні та східні впливи на розвиток культури Київської Русі.

Українська культура в період Раннього Нового часу (XVI–XVIII століття). Вплив Ренесансу та руху за Реформацію в Європі на розвиток вітчизняної культури. Культура українського козацтва. Києво-Могилянська академія – визначний культурний центр України. Бароко у вітчизняній культурі XVII–XVIII століття. Роль українських сил у творенні європейського культурного простору.

Культура України в добу модернізації та національного відродження (кінець XVIII – початок XX століття). Національно-культурне відродження на

українських землях наприкінці XVIII – у першій половині XIX століття. Поглиблення процесів українського національного відродження у другій половині XIX століття. Особливості розвитку культури в Україні наприкінці XIX – на початку XX століття.

Українська культура новітнього часу (XX – початок XXI століття). Культурне будівництво в період Української національної революції 1917–1920 рр. Культурні перетворення в Україні у міжвоєнний період. Культура українського народу в роки Другої світової війни та в епоху пізнього сталінізму. Розвиток культури в УРСР за доби “хрущовської відлиги” та в період загострення кризи радянської системи. Культурні процеси в УРСР в часи розпаду СРСР й проголошення незалежності України. Тенденції розвитку вітчизняної культури після проголошення державної незалежності України.

Тема 8. Культурна спадщина України у світовому контексті.

Інтелектуальна еліта України у світі – минуле та сучасність: Ілля Мечников, Іван Пулюй, Зельман Ваксман, Ігор Сікорський, Юрій Кондратюк, Сергій Корольов, Борис Патон та ін.

Внесок вихідців з України у світову художню культуру: Тарас Шевченко, Іван Франко, Соломія Крушельницька, Микола Леонтович, Казимир Малевич, Олександр Архипенко, Шмуель Агнон, Олександр Довженко, Катерина Білокур та ін.

Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні. Поняття “культурна спадщина” згідно Конвенції ЮНЕСКО, статус об’єкта світової спадщини. Культурні об’єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні: Собор Святої Софії у Києві, Києво-Печерська Лавра, ансамбль історичного центру Львова, транскордонний геодезичний об’єкт “Дуга Струве”, резиденція Буковинських митрополитів та Далмації, давнє місто Херсонес Таврійський, дерев’яні церкви Карпатського регіону в Польщі та Україні. Проблеми збереження культурної спадщини, що перебуває на тимчасово окупованих територіях.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “Історія та культура України”

Назви тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекцій	практичних занять	самостійна робота	
				консультації	Виконання завдань самостійної роботи
Тема 1. Вступ. Україна – європейська держава	4	2		–	2
Тема 2. Витоки України. Етнічна історія України	10	2	2	1	4
Тема 3. Русь та руська державна спадщина в історії України	10	2	2	1	4
Тема 4. Козацька доба в історії української державності	10	2	2	2	6
Тема 5. Відродження української державності: від ідеї до втілення (XIX ст. – 1917 – 1920 рр.)	14	4	2	2	6
Тема 6. Україна в умовах радянського тоталітарного режиму. Становлення сучасної української держави.	14	2	2	2	6
Тема 7. Періодизація та ключові тенденції розвитку культури України	14	4	2	2	6
Тема 8. Культурна спадщина України у світовому цивілізаційному контексті.	14	2	4	2	6
Усього годин:	90	20	16	12	42

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Україна – європейська держава	–
2.	Витоки України. Етнічна історія України	2
3.	Русь та руська державна спадщина в історії України	2
4.	Козацька доба в історії української державності	2
5.	Відродження української державності: від ідеї до втілення (XIX ст. – 1917 – 1920 рр.)	2
6.	Україна в умовах радянського тоталітарного режиму. Становлення сучасної української держави.	2
7.	Періодизація та ключові тенденції розвитку культури України	2
8.	Культурна спадщина України у світовому цивілізаційному контексті.	4
РАЗОМ:		16

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Україна – європейська держава	2
2.	Витоки України. Етнічна історія України	4
3.	Русь та руська державна спадщина в історії України	4
4.	Козацька доба в історії української державності	4
5.	Відродження української державності: від ідеї () до втілення (XIX ст. – 1917 – 1920 рр.)	6
6.	Україна в умовах радянського тоталітарного режиму. Становлення сучасної української держави.	10
7.	Періодизація та ключові тенденції розвитку культури України	6
8.	Культурна спадщина України у світовому цивілізаційному контексті.	6
РАЗОМ:		42

9. КОНСУЛЬТАТИВНІ ЗАВДАННЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Україна – європейська держава	–
2.	Витоки України. Етнічна історія України	1
3.	Русь та руська державна спадщина в історії України	1
4.	Козацька доба в історії української державності	2
5.	Відродження української державності: від ідеї до втілення (XIX ст. – 1917 – 1920 рр.)	2
6.	Україна в умовах радянського тоталітарного режиму. Становлення сучасної української держави.	2
7.	Періодизація та ключові тенденції розвитку культури України	2
8.	Культурна спадщина України у світовому цивілізаційному контексті.	2
РАЗОМ:		12

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда, тощо) Практичний метод (лабораторні та практичні завдання) самостійна робота

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Екзамен усне опитування захист повідомлень, доповідей, поточний контроль, тематичне оцінювання

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточний контроль. Оцінювання активності і знань студентів здійснюється: під час усної або письмової перевірки домашнього завдання на семінарських заняттях, при підготовці доповідей, під час виступів у дискусіях.

Поточне оцінювання усних відповідей студентів на семінарських заняттях та самостійної роботи оцінюється у балах:

5 балів – студент вільно володіє програмовим матеріалом, логічно і творчо викладає його в усній чи письмовій формі; вміє узагальнювати матеріал, формулює власні висновки; відповідь є чіткою і завершеною.

4 бали – студент в цілому володіє програмовим матеріалом, при викладі його допускається незначних помилок; формулює висновки та власні оцінки, але в їхній аргументації допускає окремі недоліки.

3 бали – студент виявляє загальне розуміння та репродуктивно відтворює значну частину програмового матеріалу, порушує логіку викладу; мова

спрощена і недостатньо фахова.

Суттєве доповнення, зроблене студентом на семінарському занятті, оцінюється в **2 бали**. Уточнююче доповнення на семінарському занятті дозволяє заробити **1 бал**.

Конспект семінарського заняття з однієї теми оцінюється в **1 бал**.

0 балів – студент не володіє необхідним обсягом програмового матеріалу, не розпізнає історико-культурні явища і факти; не може правильно застосовувати відповідні спеціальні поняття або не підготувався до семінарського заняття.

Підсумковий контроль з курсу. Екзаменаційна письмова робота за програмовим змістом в цілому з використанням комплексних екзаменаційних завдань.

При оцінці знань студентів враховується:

– розуміння студентами причинно-наслідкових зв'язків між різними явищами, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати, узагальнювати, критично

- оцінювати відповідні факти;
- самостійність і креативність мислення;
- використання різноманітних джерел, розуміння їхніх особливостей, уміння їх характеризувати й оцінювати;
- логічність і завершеність викладу матеріалу, наявність аргументованих висновків і власних оцінок;
- мовна і термінологічна грамотність.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю на семінарських заняттях, має право на його відпрацювання на консультаціях викладача (у строк визначений викладачем).

Студент, який отримав незадовільну оцінку (0 балів) на семінарських заняттях має право один раз відпрацювати її на консультаціях викладача (у строк визначений викладачем).

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне оцінювання								Екзамен	Сума		
Семінарські заняття							Самостійна робота				
СЗ № 1	СЗ № 2	СЗ № 3	СЗ № 4	СЗ № 5	СЗ № 6	СЗ № 7	СЗ № 8			Завдання 1	Завдання 2
40 балів								10 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним ви-вченням дисципліни

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичний комплекс з дисципліни “Історія та культура України” для неісторичних факультетів.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Балушок В.** «Давньоруська народність»: що насправді ховається за терміном? // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2011. – Випуск 20. – С. 72–83. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uks_2011_20_7
- Баран В. Д.** Давні слов'яни / Серія «Україна крізь віки». – Т. 3. – К., 1998. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/966-7217-41-8/966-7217-41-8.pdf>
- Баран В. Д., Баран Я. В.** Історичні витоки українського народу. – К., 2005. – Режим дост.: http://chtyvo.org.ua/authors/Baran_Volodymyr/Istorychni_vytoky_ukrainskoho_narodu/
- Баран В. К., Даниленко В. М.** Україна в умовах системної кризи (1946 – 1980-і рр.) / Серія «Україна крізь віки». – Т. 13. – К., 1999. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/966-7217-24-8/966-7217-24-8.pdf>
- Богущий Ю. П., Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Новохатко Л. М.** Українська культура в європейському контексті. – К., 2007. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?id=2966>
- Бойко О. Д.** Історія України. Підручн. – К., 2002–2014. Видання 2002 р. Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0Bx6y5oX26y1dMDlBaEFaVzJiZVE/view>
- Борисенко В. Й.** Курс української історії. З найдавніших часів до XX століття. – К., 1998. Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Borysenko_Volodymyr/Kurs_ukrainskoi_istorii_Z_naidavnishykh_chasiv_do_XX_stolittia.pdf
- Голобуцький В.** Запорозьке козацтво. – К., 1994. – Режим доступу: <http://litorpys.org.ua/holob/hol.htm>
- Грабовський С., Ставряні С., Шкляр Л.** Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – Режим доступу: <http://lib.sale/ucheniy-politicheskikh-istoriya/narisi-istoriji-ukrajinskogo-derjavotvorenniya.html>
- Грицак Я.** Парадокси незалежності. – Режим дост: <https://www.obozrevatel.com/blogs/43816-paradoksi-nezalezhnosti-ukraini.htm>
- Грицак Я. Й.** Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття [Навчальний посібник]. – К., 1996. – Режим доступу: <http://uamoderna.com/biblioteka/hrytsak-naryse-istorii-ukrainy>
- Грушевський М.** Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991. – Режим доступу: http://www.pseudology.org/Eneida/Grushevski_XhoTakiUrhainci2.pdf
- Гуржій О. І.** Українська козацька держава в другій половині XVII – XVIII ст.: кордони, населення, право. – К., 1996. – Режим дост.: http://shron1.chtyvo.org.ua/Hurzhii_Oleksandr/Ukrainska_kozatska_derzhava_v_druhii_polovyni_XVIIIXVIII_st_kordony_naselennia_pravo.pdf
- Залізник Л. Л.** Ранньосередньовічна версія походження українців. – Магістеріум. – 2011. – Вип. 45. Археологічні студії. – С. 5 – 13. – Режим доступу: <http://ru.calameo.com/read/005273712d5b243a86b26>
- Іванов В. М.** Історія держави і права України: Підручник. – К., 2013. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/doc/IDPU_Ivanov.pdf
- Іванова Л. Г., Іванченко Р. П.** Громадівський рух 60-х рр. XIX ст. в Україні: проблеми, ідеологія. – К., 1999. – Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Ivanchenko/Hromadivskyi_rukh_60kh_rr_XIX_st_v_Ukrani_problemy_ideolohiia/
- Історія держави і права України: Академічний курс. У 2-х т. – Т. 1 / За ред. В.Я. Тація, А. Й. Рогожина. – К., 2000.**
- Історія України: нове бачення: У 2-х т. / В.Ф. Верстюк, О.В. Гарань, В.М. Даниленко та ін.; Під ред. В.А. Смолія. – Т. 2. – К., 1996. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/5-319-01365-5/5-319-01365-5.pdf>**

Історія українського козацтва: Нариси: У 2 т. / Редкол.: В.А.Смолій (відп.ред.) та ін. – К., 2006. – Т. 1. – 2006. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/966-518-349-4/966-518-349-4.pdf>

Історія української культури / За загальною редакцією І. Крип'якевича. – К., 1994. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>

Історія української культури: У 5-ти т. – Т. 2. Українська культура XIII – першої полов. XVII ст. / Александрович В.С., Балушок В.Г. та ін. – К., 2001 – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/istkult2/ikult2.htm>

Калакура Я. С., Рафальський О. О., Юрій М. Ф. Українська культура: цивілізаційний вимір. – К., 2015. – Режим доступу: http://ipiend.gov.ua/wpcontent/uploads/2018/07/rafalskyi_kultura_192.pdf

Касьянов Г. Незгодні: Українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х ро-ків. – К., 1995. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/5-325-00704-1/5-325-00704-1.pdf>

Кириченко Ю. Т. Концепції етногенезу українського народу в історичних інтерпретаціях // Гілея: науковий вісник. – 2016. – Вип. 107. – С. 125 - 128. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_107_31

Кульчицький В. С., Настюк М. І., Тищик Б. Й. Історія держави і права України. – Львів: Світ, 1996.

Кульчицький С. В. Україна між двома війнами (1921–1939 рр.) / Серія «Україна крізь віки». – Т. 11. – К., 1999. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/966-7217-48-5/966-7217-48-5.pdf>

Лекції з історії світової та вітчизняної культури / За редакцією А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005. – Режим дост.: <http://readbookz.com/books/210.html>

Литвин В. М. Україна на межі тисячоліть (1991–2000 рр.) / Серія «Україна крізь віки». – Т. 14. – К., 2000. – Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Lytvyn_Volodymyr/Ukraina_na_mezhi_tysiacholit_1991_2000_rr.pdf

Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. – К., 2000. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/lytv/lyt.htm>

Макаров А. М. Світло українського бароко. – К., 1994. – Режим доступу: http://uartlib.org/downloads/BarokoLight_uartlib.org.pdf

Макарчук С. А. Етнографія України: Навч. посібник. – Львів, 2004. – Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/history/makarchuk_eu/part5/502.htm

Мельник Л. Г. Боротьба за українську державність (XVII ст.). – К., 1995.

Микитась В. Л. Давньоукраїнські студенти і професори. – К., 1994. – Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua/mykytas/myk.htm>

Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов / Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски». – К., 2001. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/pivtorak/pivt.htm>

Політична історія України: Посібник для студентів вищих навч. закладів / За ред. В. І. Танцюри – К., 2001. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/235-poltichna-storya-ukrani-tantsyura-v-.html>

Пономарьов А. Етнічність та етнічна історія України. – Режим доступу: <http://ethnography.national.org.ua/book1/index.html>

Попович М. В. Нариси історії культури України. – К., 1998. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>

Попович М. В. Червоне століття. – К., 2005. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/966-505-123-7/966-505-123-7.pdf>

Рубльов О. С., Рєєнт О. П. Українські визвольні змагання 1917–1921 рр. / Серія «Україна крізь віки». – Т. 10. – К., 1999 – Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Rublov_Oleksandr/Ukrainski_vyzvolni_zmahannia_1917-1921_rr/

Русина О. В. Україна під татарами і Литвою / Серія «Україна крізь віки». – Т. 6. – К., 1998. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/966-7217-56-6/966-7217-56-6.pdf>

Сарбей В. Г. Національне відродження України / Серія «Україна крізь віки». – Т. 9. – К., 1999. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/966-7217-11-6/966-7217-11-6.pdf>

- Сидор О. Ф.** Бароко в українському живопису // Українське бароко та європейський контекст... – С. 173–183. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?id=6176>
- Смолій В. А., Степанков В. С.** Українська національна революція XVII ст. (1648–1676 рр.) / Серія «Україна крізь віки». – Т. 7. – К., 1999. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/966-7217-18-3/966-7217-18-3.pdf>.
- Софронова Л. О.** Український театр бароко та християнські культурні традиції // Українське бароко та європейський контекст... – С. 198–203. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?id=6176>
- Толочко О. П., Толочко П. П.** Київська Русь / Серія «Україна крізь віки». – Т. 4. – К., 1998. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/966-7217-50-7/966-7217-50-7.pdf>.
- Хижняк З. І., Маньківський В. К.** Історія Києво-Могилянської академії. – К., 2003. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000716>
- Шевчук В. П., Тараненко М. Г.** Історія української державності: Курс лекцій. – К., 1999.
- Шейко В. М., Тишевська Л. Г.** Історія української культури: Навч. посіб. – К., 2006. – Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/ISTORIA_Ukr_kul_2006.pdf
- Яковенко Н.** Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. – К., 1997. – Режим доступу: <http://you-books.com/book/N-Yakovenko/Naris-istorii-Ukraini-z-najdavnishih-chasiv-do-kin>.
- Якубова Л. Д.** Тенденції етнокультурного життя УСРР у контексті коренізації (1924–1935 рр.) // Укр. іст. журн. – 2006. – № 2. – С. 74–88. – Режим доступу: <http://history.org.ua/JournALL/journal/2006/2/7.pdf>
- Яневський Д. Б.** Політичні системи України 1917–1920 рр. Спроби творення і причини поразки. – Автореф. дис. на здобуття наук.ступ. доктора іст.наук. – К., 2008. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?...

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<http://litopys.org.ua/> <http://litopys.kiev.ua/>
<http://www.cossackdom.com/>
<http://www.history.org.ua/>
<http://www.human-culture.com/history/>
<http://www.nbuv.gov.ua/>
<http://www.studentbooks.com.ua/>